

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. R. Szabó Attila Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. R. Szabó Attila ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a dr. Dezső László ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen, hagyatéki hitelezői igény megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. október 20. napján meghozott 37.P.22.722/2013/26. számú ítélete ellen az I-II. rendű alperesek részéről 27. sorszám alatt előterjesztett, Pf/3. alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 44.600 (Negyvennégyezer-hatszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesek apja, **K.A.** (továbbiakban: örökhagyó) 1990 körül ismerkedett meg a felperessel, ezt követően baráti kapcsolat alakult ki közöttük. Válását követően az örökhagyó édesanyjánál, majd a felperes lakásában lakott, együtt jártak piacozni, először a felperes, majd ezt követően az örökhagyó is vállalkozói igazolványt váltott ki. 1998 szeptemberében az örökhagyó agyvérzést kapott, melynek következtében fél oldala lebénult, 1998. szeptember 17-29. között a **Kórházban** kezelték, majd rehabilitáció céljából a **Kórház** Rehabilitációs Intézetébe került, ahonnan 1998. december 18-án bocsátották el, és a felperes lakásába távozott. Ettől kezdve az örökhagyó ellátásáról és gondozásáról a felperes gondoskodott.

1999. július 15-én a felperes és az örökhagyó „tartási szerződés” elnevezésű szerződést kötöttek. Ebben rögzítésre került, hogy az örökhagyó, mint eltartott tulajdonát képezi a **b.-i V. utca 15. III. emelet 10. szám alatti lakásingatlan** ? illetősége, ami jelzálogjoggal, valamint elidegenítési- és terhelési tilalommal terhelte. A felperes, mint eltartó kötelezettséget vállalt arra, hogy a megjelölt lakásingatlan ? tulajdoni illetőségének fejében az eltartottat saját háztartásában élete végéig eltartja. A felek a szerződés 6. és 7. pontjában a tartási szolgáltatásokat részletesen megjelölték, melynek havi értékét 25.000 forintban határozták meg. A 8. pont szerint a tartási szerződés alapján az eltartó öröklí az eltartott halála időpontjában meglévő minden ingó és ingatlan vagyonát. A 15. pontban az örökhagyó, mint eltartott

kijelentette, hogy amennyiben a tartási szerződés bármilyen oknál fogva részben vagy egészben érvénytelen lenne, úgy a szerződésben foglaltakat kéri saját végrendeletének tekinteni.

Az örökhagyó 2004. május 17. napján elhunyt, törvényes örökösei gyermekei, az alperesek. A hagyatéki eljárásban a felperes az örökhagyóval kötött szerződés alapján tartott igényt a hagyatékra, amit a törvényes örökösök nem ismertek el érvényesnek. Erre figyelemmel a közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal, törvényes öröklés jogcímén az I. és II. rendű alpereseknek adta át, és figyelmeztette a felperest, hogy figyelembe nem vett igényét perben érvényesítheti.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az örökhagyóval 1999. július 15-én kötött szerződés, öröklési szerződés, mely alapján ő az örökhagyó örököse. Másodlagosan hagyatéki hitelezői igényt terjesztett elő az alperesekkel szemben a temetési költségre, valamint szolgáltatásai értéke megtérítésére. Az elsőfokú bíróság a 2011. május 10. napján meghozott **részítéletével** az elsődleges, a végintézkedésen alapuló öröklési és tulajdonjogi igényre vonatkozó keresetet elutasította. Kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 257.053 forint temetési költséget, valamint annak 2004. június 3-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű kamatát, továbbá 15.430 forint lerótt illetékből álló perköltséget. A részítélet ellen a felek fellebbezést nem terjesztettek elő, ezért az 2011. augusztus 26. napján jogerőre emelkedett.

A részítélet meghozatalát követően a felperes másodlagos keresetét módosítva, az alpereseket egyetemlegesen 6.500.000 forint és annak 2001. szeptember 3. napjától járó törvényes mértékű kamata megfizetésére kérte kötelezni, ami 1998 decemberétől az örökhagyónak nyújtott szolgáltatásai ellenértéke, 65 hónapra havi 100.000 forint alapulvételével. Követelése ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy 1998 decemberétől haláláig, az örökhagyó minden életterületen állandó gondoskodást igényelt, amit kizárólag ő nyújtott neki. Amennyiben ő nem vállalkozik az örökhagyó gondozására, ápolására, szociális otthonban kellett volna elhelyezni, ezért a keresetében igényelt összeg ilyen elhelyezés havi költségének felel meg. Állította, hogy az örökhagyóval nem voltak élettársak, akinek nyugdíja havi ellátására nem volt elegendő, mert azt hosszú időn keresztül gyermektartásdíj fizetési kötelezettség terhelte. Bár a szerződésben a havi szolgáltatás értékét 25.000 forintban jelölték meg, ez azonban nyilvánvalóan nem volt elegendő a felperes által nyújtott szolgáltatás ellentételezésére.

Az alperesek a másodlagos kereset elutasítását kérték, álláspontjuk szerint a felperes igénye eltúlzott, a tartási szerződésben a felek a havi tartás összegét 25.000 forintban határozták meg. Az örökhagyó állapota folytán nem rendelkezhetett szabadon nyugdíjával, mivel csak alapszintű önellátására volt képes, ezért nyugdíját nyilvánvalóan nem költötte el. Jövedelmét a felperes rendelkezésére bocsátotta, így ellátásának költségei nem teljes egészében terheltek a felperest. Hivatkoztak arra is, hogy a felperes az örökhagyó élettársa volt, ezért az általa nyújtott szolgáltatások nem haladták meg az élettársak esetében elvárható szokásos mértéket. Kifogásolták, hogy a felperes szolgáltatásainak egyes tételeit nem részletezte.

Az elsőfokú bíróság a 2012. június 5. napján meghozott **ítéletével** kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek együttesen 5.000.000 forintot, valamint annak 2001. május 3-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, továbbá kötelezte perköltség megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A Fővárosi Ítéltábla a 2013. április 25. napján meghozott **végzésével** az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a felperes módosított keresetében az alpereseket egyetemlegesen 5.000.000 forint és annak 2001. szeptember 3-tól járó törvényes mértékű kamata megfizetésére kérte kötelezni, ami az örökhatározat részére 1998. december 18. napjától haláláig teljesített szolgáltatásainak ellenértéke. Ennek hatvanöt havi összértékét az egy havi szolgáltatásai értéke megjelölésével határozta meg. A havi lakhatás biztosításának értéke 20.000 forint, rezszi költség 25.000 forint, étkezés 60.000 forint, mosás, főzés, takarítás 20.000 forint, ápolás és gondozás 25.000 forint, szállítási költség 10.000 forint. Ennek alapján 10.450.000 forint igénye lehetne, ezzel szemben azonban az alperesektől csak 5.000.000 forint megtérítését igényelte. Előadta, hogy a költségek tekintetében számlákkal, bizonylatokkal nem rendelkezik, ezért szolgáltatásai ellenértékének meghatározását az örökhatározat körülményei alapján mérlegeléssel kérte.

Az alperesek változatlanul a kereset elutasítását kérték. Vitatták annak ténybeli alapját és összegszerűségét is. Az örökhatározat egészségi állapota miatt nem vitásan tartásra szorult, annak költségeit azonban rokkantsági nyugdíja fedezte. Állították, hogy a felperes az örökhatározat élettársa volt, ezért az általa nyújtott tartási szolgáltatások nem haladták meg az e kapcsolattól elvárható szokásos mértéket. Vitatták a felperes által részletezett szolgáltatások mértékét, továbbá álláspontjuk szerint csak olyan költségek fogadhatók el, amit a felperes számlákkal és bizonylatokkal egyértelműen bizonyítani tud.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 1.782.250 forintot és annak 2001. szeptember 3. napjától 2004. április 30. napjáig évi 11%-os, 2004. május 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, valamint 138.263 forint perköltséget. Az alperesek a követelésért a tulajdonukban lévő **b.-i**, természetben **b.-i V. utca 15. III. emelet 10. ajtó** számú ingatlan ? illetőségével, a **b.-i F. út 109. szám** alatti ingatlan 24/72 tulajdoni illetőségével, valamint a **n.-i** ingatlanokkal és azok hasznaival felelnek. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Felhívta a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 617.220 forint perköltséget, valamint az államnak 256.000 forint le nem rótt fellebbezési illetéket. További rendelkezése szerint, a 144.000 forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Indokolásában utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 1. §-ában foglaltak alapján, a keresetet a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezései alapján bírálta el. A felperesi követelés alapjául szolgáló jogviszony tekintetében a Ptk. 677. § (1) bekezdése csupán a követelés örökssel szemben való érvényesíthetőségét alapozza meg, ezért a Ptk. 677. § (1) bekezdés c) pontja alapján, az örökhagyó tartozásaként érvényesített igénye tekintetében őt terhelte annak megjelölése, hogy az milyen jogviszony alapján, milyen jogcímen keletkezett. Az örökhagyó személyével kapcsolatos tartozások körébe tartoznak a gyógyíttatásával, ápolásával, tartásával felmerült költségek, ha azok kiegyenlítése életében nem történt meg. A Legfelsőbb Bíróság PK 89. számú állásfoglalás b) pontja szerint, ha az örökhagyó végintézkedés hátrahagyása nélkül halt meg és hagyatékában a törvényes öröklés rendje érvényesül, a perbeli adatok alapján azonban aggálytalanul megállapítható, hogy az örökhagyót a tartásra köteles hozzátartozói közül csak az egyik tartotta és a tartás örökségi juttatás ígérete ellenében történt, akkor az örökhagyót ténylegesen eltartó rokon a tartásból származó igényét a hagyatékkal szemben, hagyatéki hitelezői igényként érvényesítheti. A bírói gyakorlat az állásfoglalást kiterjesztette a hozzátartozói körön kívüli személyekre is, melynek megfelelően az örökhagyó részére más személy által nyújtott tartási jellegű szolgáltatások ellenértéke hagyatéki tartozásnak minősül, ha a per adatai alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a tartás örökségi juttatás ellenében történt (BH1997. 25., BH2001. 476.). Mindezekre tekintettel a bíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy a felperesnek az általa megjelölt jogcímen keletkezett-e követelése az örökhagyóval szemben, azaz ellenszolgáltatás fejében ápolta, gondozta-e őt.

Az 1998. december 18. - 1999. július 14. közötti időszakra a felperesi képviselő akként nyilatkozott, hogy ebben az időben az örökhagyót a felperes nem szívelességből, hanem szóbeli megállapodás alapján tartotta, írásbeli szerződés megkötését az örökhagyó állapota akadályozta. A felperes személyes meghallgatása során akként nyilatkozott, hogy miután kihozta a kórházból az örökhagyót, felebaráti szeretetből gondoskodott róla, akinek nem volt pénze és másra nem számíthatott. Az elsőfokú bíróság a felperes személyes nyilatkozatát fogadta el, melyre tekintettel azt állapította meg, hogy az adott időszakban a felperes felebaráti szeretetből, ellenszolgáltatás reménye nélkül tartotta az örökhagyót, ezért az 1998. december 18. - 1999. július 14. közötti időszakra előterjesztett követelése alaptalan.

Az 1999. július 15. - 2004. május 17. közötti időszakra a felperes követelését az örökhagyóval kötött tartási szerződésre alapította, ami azonban nem érvényes. Erre figyelemmel a felperes az adott időszakban az örökhagyót nem ingyenesen, hanem örökség ígérete ellenében gondozta, ápolta, ezért hagyatéki hitelezőként érvényesítheti az alperesekkel szemben az örökhagyónak nyújtott, életében meg nem térült szolgáltatásai ellenértékét.

Az alperesek védekezésére tekintettel az elsőfokú bíróság vizsgálta a felperes és az örökhagyó viszonyát. Az ezzel kapcsolatos bizonyítékok

alapján megállapította, hogy a felperes és az örökhagyó 1998 decemberétől élettársi viszonyban éltek együtt. Az élettársi kapcsolat jellegéből eredő kölcsönös támogatási kötelezettség azonban nem eredményez törvényen alapuló tartási kötelezettséget, ezért nincs jogi akadálya annak, hogy az élettársak egymással tartási vagy gondozási szerződést kössenek, ha annak jogszabályi feltételei egyébként fennállnak. Az ítélkezési gyakorlat szerint azonban ellenszolgáltatás csak az élettársi jogviszony tartalmát kitevő, az együttéléssel szükségszerűen velejáró tevékenységet meghaladó tartási vagy egyéb szolgáltatásokért jár. Erre tekintettel önmagában az élettársi kapcsolat ténye nem zárja ki az elhunyt élettárs örököseivel szemben tartás jogcímén hagyatéki hitelezői igény érvényesítését, ha a tartás örökségi juttatás ellenében történt és az örökhagyó számára nyújtott szolgáltatás az együttéléssel együtt járó tevékenység kereteit meghaladta. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint, az adott időszakban a felperes az örökhagyónak a tartási szolgáltatásokat ellenszolgáltatás ellenében nyújtotta, ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy szolgáltatásai meghaladták-e az élettársi együttéléssel járó tevékenységet. A beszerzett orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy az örökhagyó bal oldalára megbénult, munkaképességét elveszítette, alapszintű önellátásához (fürdetés, öltözködés, étkezés) és közlekedéséhez haláláig segítségre szorult, ebből következően a róla való gondoskodás meghaladta az élettársi együttéléssel járó szokásos mértékű tevékenységet, ezért a felperes jogosult hagyatéki hitelezői igény előterjesztésére.

A felperes keresetében az örökhagyóval kapcsolatos különböző költségei, illetve a részére nyújtott egyéb szolgáltatásai ellenértéke megtérítését igényelte. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján, őt terhelte annak bizonyítása, hogy milyen szolgáltatásokat és milyen értékben nyújtott. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, a mosás, a főzés, takarítás olyan háztartási folyamatok, amelyek az élettársi együttéléssel járó tevékenységet önmagukban nem haladják meg, ezért ezek vonatkozásában a követelés megalapozatlan. A felperes nem tudta továbbá bizonyítani, hogy az örökhagyó lakhatásának költsége, a lakás rájuto rezsije, étkezésének biztosítása, szállításának költségei többletkiadással, többletköltséggel jártak, ezért keresete e tekintetben sem alapos.

Az ápolási, gondozási tevékenység köre és annak értéke megállapítása során figyelemmel volt arra, hogy a tartási szerződés jellegéből adódóan a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként a szerződés megkötése előtt fennálló helyzet nem állítható vissza, ezért a bíróságnak a régi Ptk. 237. § (2) bekezdése értelmében, az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről kell rendelkeznie. Erre tekintettel a felperes a régi Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint, a szerződés alapján teljesített szolgáltatásai értékének megtérítését követelheti az örökösöktől, mert az érvénytelen szerződés megkötésétől az örökhagyó második agyvérzéséig ellenszolgáltatás fejében biztosította az örökhagyó tartását. Ahhoz, hogy az örökhagyó szükségleteinek megfelelő ápolásban és gondozásban részesüljön, nyilvánvalóan ki kellett alakítani a számára biztonságos, megfelelő környezetet, biztosítani kellett mozgását, fürdetését, étkezését, ruházatának tisztán tartását, gondoskodni kellett gyógyszerei beszerzéséről, cukorbetegségének megfelelő étkezéséről, gyógyszereléséről, valamint szállításáról és érzelmi támogatásáról. Első agyvérzését követően az örökhagyó kb. nyolc hónapig önellátásra képtelen

volt. Ezt követően az orvosi iratokból és a felperes nyilatkozatából kitűnően állapota javult, ami szükségszerűen kihatott ápolási, gondozási igényére. Ezért az elsőfokú bíróság az ápolás, gondozás értékének megállapítása során három időszakot különböztetett meg.

Az 1998. július 15. - 2000. június 1. közötti időszakban az örökhagyó három pontos támbottal járóképesse vált, lépcsőn járásnál felügyeletet még igényelt, terhelhetősége, járása súlyosan nehezített volt, tömegközlekedés igénybevételeire nem volt képes. Alapszintű önellátását egyedül végezte, azonban ápolásra és gondozásra szorult, a felperes segített neki a fürdetésben, étkezésben, öltöztetésben és közlekedésben. Ekkori állapota alapján az elsőfokú bíróság az ápolás és gondozás időtartamát mérlegeléssel, napi 6-8 órában állapította meg, amelynek ellenértékét az adott időszakra vonatkozó minimálbér alapján állapította meg, ami 1998-ban havi 19.500 forint/hó, 1999-ben 22.5000 forint/hó, 2000-ben 22.500 forint volt. Figyelembe vette továbbá az ellenérték megállapításánál, hogy az örökhagyó 1999. május 25. és június 12. között fél hónapig az **i-ben**, majd egy hónapig édesanyjánál tartózkodott. Ezt követően az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az örökhagyó a részére nyújtott gondozás és ápolás ellenértékét életében megfizette-e a felperes részére. Ennek során figyelembe vette, hogy 2000. január 17. napján az örökhagyó részére 47.692 forint havi rokkantsági nyugdíjat állapítottak meg, ezt megelőzően a levonásokat követően átlagosan 35.000 forint táppénzben részesült. Jövedelmének összegére, a gyógytornász, a gyógyszerek, a gyógyászati segédeszközök, ruházata lecserélésének költségére, továbbá a bizonyítottan fennálló tartozásának törlesztésére, valamint a lakásfenntartás és élelmezése átlagos költségeire figyelemmel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, az örökhagyó ápolásának, gondozásának ellenértékét a felperes részére nem tudta megfizetni, ezért a felperes az átlagos mértéket meghaladó szolgáltatásaiért megfelelő ellenszolgáltatásban nem részesült. A kifejtett számítási elveknek megfelelően, az adott időszakra a felperest illető ápolási, gondozási díj összesen 506.250 forint.

A 2000. június 2. napjától - 2002. december 31. napjáig terjedő időszakban az örökhagyó egy támpontos bottal önállóan járóképes volt, az alkalmazott kezelések hatására mozgásfunkciói javultak, annak ellenére, hogy alapszintű önellátását egyedül végezte, ápolásra és gondozásra szorult, segíteni kellett neki a fürdésben, étkezésben, öltöztetésben, közlekedésben. Állapotának javulására tekintettel az elsőfokú bíróság az ápolás és gondozás napi időtartamát mérlegeléssel 4-6 órában, annak értékét a havi minimálbér összegének 80%-ban határozta meg. A minimálbér havi összege 2000. évben 25.500 forint, annak 80%-a 20.400 forint, 2001. évben a minimálbér havi 40.000 forint, annak 80%-a 32.000 forint, 2002. évben a minimálbér 50.000 forint, melynek 80%-a 40.000 forint. Az ápolás, gondozás értékének megállapítása során, ezen túlmenően figyelembe vette, hogy az örökhagyó 2000. június 2-től július 31-ig, majd 2000. október 16-tól december 11. napjáig és 2001. május 14-től június 18-ig, illetve 2001. november 12-től november 17-ig kórházban tartózkodott. Az elsőfokú bíróság ezen időszak vonatkozásában is vizsgálta, hogy ápolásának, gondozásának költségét a felperes részére életében megfizette-e. Ezen időszakban részére változó mértékben 40.164., 57.234., 68.000 forint rokkantsági nyugdíjat folyósítottak. Jövedelmének összegére, gyógykezelésének költségeire, a lakás fenntartásának, valamint

élelmezésének átlagos költségére figyelemmel, az elsőfokú bíróság ezen időszakra is azt állapította meg, hogy az örökhagyó jövedelméből ápolásának, gondozásának ellenértékét a felperes részére nem tudta megfizetni, ezért a felperes szolgáltatásaiért ellenszolgáltatásban nem részesült. Az adott időszakra megállapított ápolási, gondozási szolgáltatások ellenértéke 881.000 forint.

A 2003. január 1. napjától - 2004. február 5. napjáig terjedő időszakban az örökhagyó mozgásfunkciói tovább javultak, alapszintű önellátására azonban továbbra is segítséggel volt képes. Lépcsőn már önállóan tudott közlekedni, önbizalma növekedett. Ezért az elsőfokú bíróság ápolása és gondozásának napi időtartamát mérlegeléssel 4 órában állapította meg, és annak értékét a havi minimálbér összegének 60%-ban határozta meg. 2003-ban a minimálbér 50.000 forint volt, melynek 60%-a 30.000 forint, a 2004. évre irányadó minimálbér 53.000 forint, annak 60%-a 31.800 forint. Ezen időszakra is irányadó, hogy a felperes jövedelmére tekintettel, a felperesi szolgáltatások ellenértékét megfizetni nem tudta, ebben az időszakban részére átlagosan 75.371 forint rokkantsági nyugdíjat folyósítottak. A részletezett számítási elveknek megfelelően ezen időszakra a felperes szolgáltatásainak ellenértéke összesen 395.000 forint (2003. január 1. - 2003. december 31.: 360.000 forint, 2004. január 1. - 2004. február 5.: 35.000 forint).

A három időszak szolgáltatásai ellenértékét összesítve, a felperes által teljesített ápolási és gondozási szolgáltatásainak ellenértéke összesen 1.782.250 forint. Az örökhagyó 2004. február 5. napjától haláláig kórházban tartózkodott, ezért ezen időszakra a felperes ápolási és gondozási igénye megalapozatlan. A megállapított szolgáltatási érték után a kamat fizetési kötelezettséget az indokolja, hogy a visszakövetelés már a teljesítés időpontjától esedékes, ezért a szolgáltatás ellenértékének megfizetésére köteles fél, illetőleg annak jogutódja késedelme fennáll. Ezért az elsőfokú bíróság a felperesnek járó szolgáltatási érték után a teljesítés időszakát alapul véve a keresetben megjelölt középarányos időponttól ítélte meg a kamatot. A régi Ptk. 667. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti tartozásaiért a 679. § (1) bekezdés értelmében örökösei a hagyaték tárgyaival és annak hasznaival felelnek. Ezért az elsőfokú bíróság, tekintettel arra, hogy a hagyaték még az alperesek tulajdonában áll, ítéletében az alperesek felelősségéről rendelkezett.

Az alperesek védekezésével összefüggésben utalt az elsőfokú bíróság arra, miszerint az alperesek állították, de nem bizonyították, hogy maguk is gondoskodtak lebénuult édesapjukról. Ezzel kapcsolatos nyilatkozataik megalapozatlanok és komolytalanok, arra is figyelemmel, hogy az alperesek bár tudták, hogy hol lakott az édesapjuk, öt hat év alatt egyszer sem látogatták meg. Amikor a felperes az örökhagyót édesanyjához vitte, akkor sem ragadták meg az előadásuk szerinti várva várt lehetőséget arra, hogy apjuk ápolását, gondozását a felperestől átvegyék. Ápolási szándékuk komolytalanságát támasztja alá az is, miszerint az alperesek még arról sem tudtak azonosan nyilatkozni, hogy az édesapjuk tartását hol és miként kívánták volna megvalósítani, az I. rendű alperes nyilatkozata szerint, bosszúból fűrészelte le lebénuult édesapja érkezése előtt a tulajdonában álló nyaraló lépcsőjét.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, kötelezte az alpereseket a marasztalási összegnek megfelelő, felperes által lerótt eljárási illeték (106.935 forint) és a felperes által előlegezett szakértői díj (31.328 forint) megfizetésére. Az eredeti kereseti kérelmében megjelölt pertárgyértékre tekintettel a felperes nagyobb részt pervesztés, ezért őt kötelezte az alperesek részére a jogi képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére, ami tartalmazza az általános forgalmi adó összegét is. A munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a szerint állapította meg. Ezen túlmenően a felperest pervesztessége arányában hívta fel a fellebbezési eljárásban az alperesek illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére, míg az alperesek pervesztességével arányos 144.000 forint illetéket az alperesek költségmentessége folytán az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben kérték, hogy az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet megváltoztatva, a keresetet teljes egészében utasítsa el és kötelezze a felperest az első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Utaltak arra, hogy az elsőfokú bíróság korábbi ítéletét a Fővárosi Ítélet tábla hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Az új eljárásra meghagyta, hogy az elsőfokú bíróság tájékoztassa a felperest a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségéről azzal, hogy az érvénytelen szerződés alapján nyújtott szolgáltatások ellenértékének megjelölése és bizonyítása őt terheli. Meghagyta továbbá az elsőfokú bíróságnak, hogy abban is foglaljon állást, miszerint az örökhagyó és a felperes között élettársi kapcsolat fennállt-e. Az elsőfokú bíróság az ítélet tábla hatályon kívül helyező végzésében foglaltakat részben figyelembe véve, a felperest több alkalommal felhívta keresetének pontosítására, illetőleg tájékoztatta a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti bizonyítási teherről. A felperes felhívása ellenére keresetét nem pontosította, bizonyítási kötelezettségére történő felhívás ellenére tartási szolgáltatásai körében követelését nem igazolta. Követelése összecszerúsége vonatkozásában akként nyilatkozott, hogy azt számlákkal bizonyítani nem tudja, ezért az ellenérték meghatározását mérlegeléssel kérte. Ennek alapján az elsőfokú bíróság a felperes gondozási szolgáltatásai ellenértékét mérlegeléssel állapította meg.

Az alperesek álláspontja szerint, a felperesi követelés mérlegeléssel nem állapítható meg, a felperes a nyújtott szolgáltatásait tételesen, összecszerűen felsorolni és igazolni köteles. Ennek elmulasztása, vagyis a kereseti kérelem bizonyítatlanságának következményeit ő köteles viselni. A mérlegelésen alapuló számítás a tekintetben is hibás, hogy az örökhagyó ápolásra szorultságának napi ideje olyan különleges ismeretet igénylő kérdés, amellyel a bíróság nem rendelkezik. Ezért ennek kérdésében mérlegeléssel sem foglalhatott volna állást, míg szakértő kirendelését a felperes e körben nem kérte. Az elsőfokú bíróság mérlegelésen alapuló számítása logikailag sem következetes. Három különböző időszakot különböztetett meg az örökhagyó gondozásra szorultsága szempontjából, az egyes időszakokra különböző értékű gondozási díjat állapított meg, és azt is rögzítette, hogy az örökhagyó az egyes időszakokban eltérő jövedelemmel rendelkezett. Jövedelmének növekedése és gondozásra szorultsága mértékének csökkenésére tekintet nélkül állapította meg azt az elsőfokú bíróság, hogy az örökhagyó

jövedelme tartási költségeit nem fedezte. Ez nyilvánvalóan hibás következtetés, mert az örökhagyó egyre több jövedelemmel rendelkezett, amivel az egyre csökkenő költségeit fedezni tudta. Az alperesek valóban nem vitatták, hogy az örökhagyó gondozásra szorult, azonban gondozását maguk is vállalták volna, amennyiben a felperes erre lehetőséget biztosít.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az örökhagyó és a felperes élettársi kapcsolatban éltek. Ezért az alperesek e körben változatlanul arra hivatkoznak, hogy a felperes által nyújtott tartási szolgáltatás az élettársak közötti szokásos mértéket nem haladta meg, ezt támasztja alá a BH2002. 268. számú határozat is. E szerint az élettárs csak akkor tarthat igényt a tartási szerződés megszüntetése esetén a nyújtott szolgáltatásainak megtérítésére, ha azok a szokásos mértéket meghaladták, illetőleg ha azokat különvagyona terhére nyújtotta. Az örökhagyó lakhatásának biztosítása, étkeztetése, a mosás, a főzés, a takarítás költsége az élettársi viszonyban szokásos szolgáltatás kereteibe tartoznak. Az alperesek álláspontja szerint, mivel a felperes többszöri felhívás ellenére az érvénytelen szerződés tartalma alatt nyújtott szolgáltatásokat nem tudta bizonyítani, így nyilvánvalóan azok örökhagyói jövedelemből való elszámolására is képtelen, ami indokolja az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, álláspontja szerint a fellebbezés alaptalan. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint 1998. december 18-tól a felperes és örökhagyó élettársak voltak, ami azért megalapozatlan, mert az örökhagyó ebben az időpontban olyan állapotban volt, hogy nem volt arra reális esély, hogy néhány napot, illetőleg néhány hónapot egyáltalán megél-e. Az élettársi kapcsolat létrejöttéhez az ágy-asztal viszonyoknak a felek között mindenképpen fenn kell állnia. A felperes öt és fél évig biztosította az emberhez méltó életet az örökhagyónak. Az elsőfokú bíróság mérlegeléssel állapította meg a felperes részére az ápolás, gondozás ellenértékét, ami eléggé alacsony összegű. Az alperesek még ezt is vitatják, és a részítéletben jogerősen megítélt temetési költséget sem fizették ki. A fellebbezés tartalmára tekintettel utalt a felperes arra, hogy a 2014. március 21-én kelt beadványában kérte szakértő kirendelését.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság az ítéletábra hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak eleget tett. A döntéshez szükséges bizonyítást lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően értékelte és mérlegelte, érdemi döntése és annak indokolása is megalapozott.

Téves az a fellebbezési érvelés, hogy a felperes tartási szolgáltatásait tételesen, összezszerűen felsorolni, igazolni, bizonyítani volt köteles, melynek nem tett eleget, követelését számlákkal nem igazolta, továbbá a tartási szolgáltatás ellenértéke mérlegeléssel nem állapítható meg, az ápolás napi idejének meghatározása különleges szakértelmet igénylő szakkérdés. Indokolásából kitűnően az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az örökhagyó mindenkori jövedelme a tartásához szükséges költségeket fedezte, ezért a felperes javára ellenszolgáltatásként

kizárólag ápolási, gondozási tevékenysége ellenértékét - díját - ítélte meg, ami nyilvánvalóan számlával nem igazolható. Az alperesek álláspontjával szemben, az ápolás, gondozás idősükségletének megítélése szakértői bizonyítást nem igényel, mivel az a köznapi életben gyakran előforduló tevékenység, ezért idősükséglete az örökhagyó állapota ismeretében, az általános élettapasztalat alapján reálisan megítélhető.

Az orvosszakértői véleményből kitűnően az örökhagyó első agyvérzése után nagyon súlyos állapotban volt, lebénult, magatehetetlen állapotba került. Ezt követően ugyan állapota fokozatosan javult, de haláláig mindennapi életvitelében segítségre, ápolásra, gondozásra szorult. Az a perben nem volt vitás, hogy együttélésük során az örökhagyó lakhatását, ellátását, ápolását a felperes biztosította, ezért ennek ténye bizonyításra nem szorult. Az örökhagyó adott időszakokban fennálló állapotát és körülményeit mérlegelve az elsőfokú bíróság a felperesi szolgáltatások idősükségletét helyesen állapította meg, ami az élettapasztalat alapján reális, és megalapozott. A szolgáltatások ellenértékét a munkával elérhető legkisebb jövedelem, a minimálbér alapulvételével határozta meg, ami nem eltúlzott, hanem szerény díjazás, különös figyelemmel arra, hogy az élettapasztalat szerint ilyen tevékenységet az erre szakosodott szolgáltatók ennek többszöröséért végeznek.

Alaptalan az alpereseknek az a hivatkozása, hogy a lakhatás biztosítása, az étkeztetés, a mosás, a főzés, a takarítás, illetve ezek költségei az élettársi viszonyban a szokásos szolgáltatás körébe tartoznak. Ezek tartási szolgáltatások, az élettársaknak azonban egymással szemben tartási kötelezettségük nincs. Az alperesek az elsőfokú bíróság mérlegelésének következtetlensége alátámasztására tévesen utaltak arra, hogy az évek során az örökhagyó jövedelme növekedett. A 2000.-es évek első felében az infláció magas volt, ezért a mindennapi életvitel költségei is évente jelentős mértékben növekedtek.

A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. Pervesztességükre tekintettel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket a felperes részére a képviselétével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése szerinti ügyvédi munkadíj megfizetésére.

Budapest, 2016. május 26.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: Szirmai Nikoletta bírósági ügyintéző